

Jan Feersma Hoekstra en Albert de Puijsselaar van Agriton uit Noordwolde. Op de voorgrond de Bokashi emmer met daarop de EM-Activator. Foto: Frans Andrijs

AGRITON: BESTRIJD DE NATUUR NIET, VOEG ER IETS AAN TOE

Bacteriën als schoonmakertjes

Agriton

Het valt niet mee, als klein bedrijf een nieuw product aan de man brengen. Maar Frits van den Ham uit Noordwolde (Fr) is een man met een missie. De inmiddels gepensioneerde oprichter van Agriton begon in 1992 met het aan de boer brengen van zijn product, de drijfmestverbeteraar. In 1995 kwam Albert de Puijsselaar in het bedrijf, Feersma volgde in 2000. Het bedrijf levert nu een breed scala aan 'goede bacteriën'-producten voor de akkerbouw, de tuinbouw, de slachterij en de melkveehouderij. De producten van Agriton vinden hun weg inmiddels naar duizenden boeren, vooral melkveehouders. Het bedrijf heeft nu zeven mensen in dienst.

Agriton wil sinds vorig jaar ook de particuliere markt veroveren. Dat gebeurt nu vooral via de natuurwinkels, omdat daar veel potentiële klanten van Agriton komen.

Groenafval, onkruid, rottende mest, 'goede' bacteriën weten daar wel raad mee. De inzet van deze bacteriën kan veel milieuproblemen voorkomen, is de overtuiging van Jan Feersma Hoekstra en Albert de Puijsselaar van Agriton uit Noordwolde. De heren willen na de boeren ook de mensen thuis overtuigen van hun visie. „Je moet niet tegen de natuur vechten, maar er iets tegenover stellen.“ Door **Allert van der Hoeven**.

Schaalvergroting en intensief grondgebruik in de landbouw - het lijkt meer op te brengen, maar dat is op de lange termijn niet zo, daarvan is De Puijsselaar overtuigd. Goede grond zie je niet direct terug in je resultatenrekening. Het ligt niet aan de boer, het ligt aan het onderwiel. Het is tegenwoordig allemaal feitenkennis en geen filosofie.

Die filosofie is voor De Puijsselaar en Feersma boeren met zorg voor de bodem, met aandacht en liefde voor de grond. De natuur als vriend en niet als vijand. Geen chemische bestrijdingsmiddelen tegen schadelijke bacteriën en schimmels, maar het inzetten van natuurlijke, 'goede' bacteriën. Die leveren waardevolle grondstoffen voor planten en daarnaast zorgen zij ervoor dat bacteriën en schimmels geen kans hebben, omdat zij hetzelfde voedsel gebruiken.

De voordelen zijn niet direct zichtbaar in termen van kosten en opbrengsten, maar ze zijn er wel degelijk, benadruken Feersma en De Puijsselaar. Bij toepassing in drijfmest bijvoorbeeld: minder stank, geen korstvorming, dus geen mixkosten, minder grasverbranding door de zon. Deze visie staat lijnrecht tegenover het bedrijfseconomische keuzelijst waarin boeren tegenwoordig gepropt worden. Dat stimuleert het bedrijfseconomische denken, zonder rekening te houden met de lange termijn. Wat gebeurt er met de grond als die jarenlang intensief gebruikt wordt? Wat zijn de bijverschijnselen van bestrijdingsmiddelen?

De wetenschap blaast ook haar deuntje mee, vindt De Puijsselaar. „Die weet steeds meer van steeds minder. Maar ze verliezen zo het geheel uit het oog. De natuur kun je namelijk niet dwingen. Vind je een bestrijdingsmiddel uit,

dan komt de natuur met een nog krachtiger alternatief.

Het vergt een omslag in het denken over het boerenbedrijf. Boeren moet weer ouderwets boeren worden, vinden de heren, met aandacht en gevoel voor het land en de dieren. „Het boerenbedrijf is geen input, blackbox, output: we stoppen er dit in en dan komt er dit uit. Boeren zorgen voor ons eten en drinken, daar wordt wel eens aan voorbij gegaan.“

Zorg voor het nageslacht, is de voornaamste drijfveer voor De Puijsselaar en Feersma. „Mijn kinderen moeten ook nog te eten en te drinken krijgen. Als je niet goed omgaat met de natuur, gaar het mis.“

Als hun visie werkelijkheid zou worden, zou de ontwikkeling van boeren heel anders verlopen, denken zij. „Boeren die puur mechanisch naar hun bedrijf kijken, zouden stoppen. Die gaan in de industrie werken“, zegt Feersma.

Effectieve besties

De producten van Agriton maken gebruik van vrij in de natuur voorkomende 'effectieve micro-organismen' (EM), microscopisch kleine diertjes, van verschillende pluimage die 'samenwerken'. Zij onderdrukken onder meer schadelijke bacteriën en schimmels. De hoofdrol is weggelegd voor de fotosynthetiserende bacteriën. Die maken voedingsstoffen aan voor planten. Zij halen deze uit wortelafscheidingen, organische stoffen en schadelijke gassen.

Agriton brengt sinds een jaar producten op de markt voor particulieren, die van deze micro-organismen gebruik maken. De techniek die Agriton hierbij toepast, heet fermenteren. Het verschilt met composteren in dat de bacteriën hun werk doen in een gesloten systeem, zonder zuurstof. Daarom fermenteren schoner, zonder verrotting en dus ook onder de bijbehorende stank, stellen Feersma en De Puijsselaar van Agriton. Het systeem lijkt op de manier waarop zuurkool uit witte kool wordt gemaakt.

Biobak plus

Een van de producten voor particulieren

is de Biobak plus. Dit is een hoog met onder aan een kraantje. Daarin wordt het organische afval in, zoals groente, fruit, vlees en theezakjes verzameld. Een laag toegevoegde bacteriën verwijderen het vocht bijna helemaal uit het afval. Het afgetapte vocht is een biologische bodemverrijker voor tuin of pot. Dat moet goed verdund, met een factor honderd, want het spul is extreem zuur.

Wat rest is het gedroogde groenafval. Dat klinkt dusdanig in, dat je een aantal weken met een bak kan doen. „Wij halen thuis drie velen met een bak en we eten veel fruit en groente“, zegt Feersma. Als de bak vol zit, kan de uitgedroogde biologische massa in de tuin ingegraven worden. Ook dit afval is nog voedsaam en reukloos, stellen de heren.

Concurrent voor onkruid

Een emmertje, een potje met slapende bacteriën en een potje met voedingsstof waardoor ze wakker worden. Resultaat: een vloeiend met hongerige bacteriën, die losgelaten op bijvoorbeeld slootegels of blizen voedingsstoffen 'eet', waardoor onkruid en algen geen kans krijgen. Het biologische product past in de filosofie van Agriton: ongewenste dieren en planten moeten niet bestreden worden, er moet concurrentie bijgeplaatst worden, in de vorm van 'goede' bacteriën. Diversiteit in plaats van bestrijding.